

De vouwfiets en de Scherpenissepolder

Tekst en tekeningen: Eddy Janssens

Het was juli 2001. Al een ganse week pleisterden achttien Vale Gieren op Schouwen-Duiveland. De vogels hadden die periode niets gegeten en ook niet veel rondgevlogen door het slechte weer.

Op zondag 7 juli vertrok ik al vroeg richting Schouwen. Eenmaal ter plaatse bleek dat de gieren alleen te observeren waren vanaf een uitzichttoren. Deze bevond zich aan het eind van de A. van der Weijderweg aan de bosrand van een aanliggend duingebied: de Zeepeduinen. Dit alles situeerde zich op één kilometer van de dichtstbijzijnde parkeerplaats. Fysiek is het voor mij onmogelijk die afstand lopend heen en weer te overbruggen. Ik reed daarom met de auto rond het gebied tot aan het zweefvliegterein bij Nieuw-Haamstede, in de hoop ze van hieruit te kunnen zien. Het was tevergeefs en het begon ook nog flink te regenen, zodat het een echte baaldag werd.

Op de terugweg – met de stemming op nul – reed ik in één ruk huiswaarts. Toen nog niet wetend dat ik later in Frankrijk en Spanje honderden Vale Gieren te zien zou krijgen.. Toch kwam in mijn verslagenheid een mooi idee op: als ik nu eens een vouwfiets kocht! Dat zou me de mogelijkheid bieden om vogels die op moeilijk te bereiken plaatsen zitten, toch te kunnen zien. Een vouwfiets heeft ook het voordeel dat hij in de kofferbak van de auto kan.

De groep gieren, of toch een aantal daarvan, werd later ook in België gezien. Vogelbescherming Vlaanderen had met de beste bedoelingen vlees in een weiland gelegd. Het was zeer ordelijk in dambordmotief geschikt. Deze lappendeken zou niet hebben misstaan in een hedendaagse kunsttempel waar de

vaardige geest de vaardige hand verdrongen heeft. De gieren moesten er niets van weten. Enkele weken later werd een vouwfiets gekocht. Op mijn eerste tocht daarmee werd ik 'gealarmeerd' door de aanwezigheid van een pleisterende Woudaap. Dat was te Lier (provincie Antwerpen). De vogel bevond zich op een plek die voor mij te ver was om de afstand te voet te doen. Dus werd de vouwfiets van stal gehaald. De vogel zat aan een plas naast de rivier de Nete. Leuk om te fietsen, mooi weer en de verwachtingen waren hoog gespannen. De Woudaap had zich al een poosje niet laten zien. Het redelijk aantal aanwezige vogelaars keek in afwachting naar een zingende Grote Karekiet. Plots groot alarm! De Woudaap zat in 'spreidstand' op twee riethalmen. Prachtig in beeld; ik voelde

zowaar een koude rilling over mijn rug lopen. Bij het gaan vogelen moest ik altijd een keuze maken: de vouwfiets plus kijker of de auto met telescoop en statief meenemen. Een vouwfiets is minder stabiel dan een normale fiets en dus moeilijker om zware lasten mee te nemen.

De Belgische Vogellijn – toen nog telefonisch bereikbaar – meldde Graszangers aan de Kruispolderhaven in Zeeuws-Vlaanderen. De vogels zaten in het noordwestelijke deel van het Verdrongen Land van Saefthinghe. Eenmaal de dijk over liep er een weg richting Baalhoek. Na een honderdtal meter fietsen was het meteen prijs: een Graszanger. Al zingend ('zip zip') vloog hij rond en was nadien zittend met z'n gestreepte kopje mooi te zien. Wat verder was een tweede zangpost. De Graszanger had ruzie met een te dicht bij zijn nest vliegende Veldleeuwerik. Er vloog nog een vrouwtje Bruine Kiekendief over. Op het slik één Grutto en één roepende Strandplevier. Einde juli belde ik de Belgische Vogellijn op een gevaarlijk uur: één uur 's nachts! In de Scherpenissepolder op Tholen zaten een vrouwtje Grote Franjepoot en een Gestreepte Strandloper. Acht uur later arriveerde ik in dit voor mij onbekende gebied. Enkele straten lopen richting Oosterscheldedijk; de met de stroom parallel lopende straten gaan langs de inlagen. Dat was vroeger zo; nu zijn deze afgesloten wat nog niet vermeld stond op mijn topografische kaart. De polder was heringericht tot een 172 ha groot natuurgebied passend in het Plan Tureluur. Ik had de vouwfiets niet bij en omdat er wegen waren was de wandeling te ver voor mij. Al binnen een uur was ik weer thuis. Mijn vrouw opende verwonderd de garagepoort voor me. 'Vind je het gek dat ik mijn fiets kom halen en terugrij?', zei ik. Haar antwoord was: 'Neen' en ze vervolgde met: 'Moet ik verse koffie en enkele boterhammen maken?' Dat aanbod sloeg ik niet af. Op een wolk ging de rit terug naar Tholen waarbij de toegestane snelheid op de Oesterdam wel eens werd overschreden. Tussen de schapen en vooral hun uitwerpselen fietste ik naar de bewuste plaats. Al vlug kreeg ik het vrouwtje Grote Franjepoot, uiteraard in zomerkleed, in beeld. Een Nederlandse vogelaar was zo vriendelijk me de vogel door zijn telescoop te laten zien. Prachtige vogel met mooie kleurpatronen, slanker dan andere Franjepoten en een naald-dunne snavel.

Er stak een vrij harde wind op en donkere

wolken verschenen aan de horizon en ik zocht beschutting in de auto. Bij de verse koffie en boterhammen met 'Hollandse' kaas gingen de gedachten de vrije loop. Dit overkomt mij wel meer. Waarom zijn vrouwen (lees: feministen) nooit op het idee gekomen om de Franjepoot als symbool te gebruiken. Terwijl het mannetje in zijn 'sombere kloffie' op de eieren zit, gaat mevrouw in haar prachtkleed foerageren. Toch?!

De Gestreepte Strandloper bleek aan de Lage Broekweg te zitten tegenover een boerderij. Bij mijn aankomst aldaar was hij even uit het zicht verdwenen. Een Belgische collega met telescoop vond hem en ik mocht meekijken. Het was een forse strandloper met een opvallende abrupte scheiding tussen de lichte buik en gestreepte borst en keel.

Ik zou later de Scherpenissepolder nog verscheidene keren bezoeken. Het gebied was in de loop der tijd uitgegroeid tot een echt steltlopergebied. Het zou hier te veel plaats innemen om alle geziene soorten op te noemen, maar een dag met Lepelaar, Kleine Plevier, Strandplevier, Krombekstrandloper, Temmincks Strandloper, Kleine Strandloper, Bosruiter en Witgat, om maar enkele te noemen, is toch mooi.

De boer die aan de Lage Broekweg woonde,

werd bij veel vogelaars een bekend en geliefd persoon. Hij had zijn land verkocht ten voordele van de natuur. Hij kwam dikwijls buiten staan om een praatje te maken. Als er een zeldzaamheid niet gevonden werd, zei hij 'Er zitten niet voor niets vleugels aan!' Toen een oudere dame, klein van gestalte, niet over de begroeiing kon kijken, reed hij een grote aanhangwagen naar buiten. Dit werd voor lange tijd een uitstekende observatieplaats.

In augustus 2005 werd naast de Platteweg in de Scherpenissepolder een Bairds en Bonapartes Strandloper gezien. Zelfs de Belgische Vogellijn vermeldde dit. Eenmaal ter plaatse waren de twee niet meer te zien tot ontgoocheling van de vele aanwezigen. Eén vogelaar had de 'Bonapartes' zien opvliegen en z'n roep gehoord. 'Klonk als een vleermuis,' zei hij. Omstanders keken elkaar met gefronste wenkbrauwen aan. Niemand had ooit een vleermuis horen roepen. Nu bleek dat dit in de ANWB Veldgids wordt vermeld als de roep van een muis of vleermuis. Ik raadpleegde een vleermuiskenner die dit bevestigde. Vooral de Rosse Vleermuis *Nyctalus noctula* zou dit geluid maken.

De vouwfiets zou zijn dienst nog vaker bewijzen. Zo zag ik daardoor een juveniele Sperwergrasmus langs het Puinpad in Westkapelle. Een zonnige dag op de dijk tussen Westkapelle en Domburg leverde mijn eerste Geelpootmeeuwen op (twee exemplaren). In Lier-Anderstad (provincie Antwerpen) was een niet schuwe Waterrietzanger lange tijd te zien. Westkapelle was goed voor enkele Bladkoningen op de camping achter het kerkhof. Op het kerkhof zelf liep zoveel volk rond dat het leek of de doden verrezen waren. Het waren zenuwachtige vogelaars: de dag voordien was hier nog een Roodoogvireo gezien, nu was deze spoorloos.

In 2007 pleisterde in het Peerdsbos een Middelste Bonte Specht. Dit is het oudst bekende wandelbos (voor het eerst in geschriften vermeld in de vijftiende eeuw) in de provincie Antwerpen. Het bos ligt in de gemeenten Schoten en – voor het grootste deel – in Brasschaat. Heel vroeg was dit één

bos. Later werd het doorsneden door de E19. Toen waren er ineens twee. In mijn jeugd, dus zonder autobaan, was dit een stiltegebied, ideaal om op een zomerse dag met de fiets en je vriendinnetje de natuur te verkennen. Sinds enkele jaren raast de hogesnelheidstrein er langs, zei het een stuk door een tunnel. Deze dient om te vermijden dat de trein tegen 250 km/h spoorloos wordt en tussen de ochtendfile op de E19 belandt. Ondanks dat de weersgesteldheid er weinig goeds belovend uitzag ben ik toch op weg gegaan naar de Middelste Bonte Specht. Nadat de vouwfiets uit de auto was gehaald, ging ik gewapend met kijker en regenkleding op zoek naar de aangegeven plek. Dat was een stuk ondergelopen bos aan een kruising van twee paden. Gelukkig waren ook de namen van de paden bij de melding aangegeven. Bij de bewuste plaats stond een zitbank waarop ik mij installeerde met een bakje koffie en een sigaret. Alles wat maar tegen een boomstam kan kruipen en klevan liet zich zien, Grote Bonte Specht (♂), Boomkruiper en Boomklever, behalve de zeldzaamheid. Alsof hij er van ver tegenaan gegooid was, hing plotseling de Middelste Bonte Specht tegen een dode boom. Hij verdween maar kwam terug om op ooghoogte op een tak neer te strijken. Na enige observatie kwam de zekerheid dat het een mannetje was. De rode kruin is langer dan bij het vrouwtje. Wat kleiner dan een Grote Bonte maar een zeer mooie specht. Dat kon van het weer niet gezegd worden. Een onweder trok over. Dan is een bos wel de onveiligste plaats. Net op tijd met alles in de auto voor het losbarstte. Rond de Scherpenissepolder werd het intussen wat stiller. Ik was er in jaren niet meer geweest en reed er nog eens langs. Het lag er wat verdord bij. De oude boer kwam buiten. Hij was een hele poos ziek geweest, vertelde hij, en rookte zelfs niet meer. 'Daar zou ik ook eens mee moeten stoppen,' zei ik. 'Dat heb je drie jaar geleden ook gezegd,' zei hij. Wat een geheugen. Ik zou er nog eens moeten langsgaan om hem te vertellen dat ik inmiddels zelf drie jaar geleden ook stopte met roken.

■ E.A.J. Janssens, e-mail: e.janssens2@telenet.be.